1. fejezet

Kriptológia

Azonosítás: A valamilyen titkos információval rendelkezik, és azzal azonosítja magát, hogy ezt az információt tudja. Az információ nyilvános párját egy S szolgáltató aláírja, és garantálja, hogy ez tényleg A-hoz tartozik.

Az alábbi protokoll T. Okatomo-tól származik, a Schnorr-protokoll módosítása, amivel még azt is tudjuk garantálni, hogy B nem tud meg további információt A-tól, akárhányszor is hajtják végre a protokollt. A protokoll a diszkrét logaritmusra épül, legyen g_1, g_2 mindkettő q-adrendű elem $\pmod p$, ezek nyilvánosak. Ami titkos, az olyan α, amire $g_1^\alpha = g_2$ (ezt még S-nek sem kell tudnia).

1. lépés A megszerzi az aláírt információt S-től:

$$\begin{aligned} A \to S: &\quad v = g_1^{-a_1} \cdot g_2^{-a_2},\ a_1,\, a_2 \text{ titkos} \\ S \to A: &\quad s = \{A, v\}_S \text{ (} S \text{ aláírta)} \end{aligned}$$

2. lépés A bizonyítja B-nek, hogy ő kicsoda:

$$\begin{aligned} A \to B: &\quad \gamma = g_1^{k_1} \cdot g_2^{k_2}, s, A, v \quad (k_1,\, k_2 \text{ véletlen}) \\ B \to A: &\quad r \qquad\qquad\qquad (\ 1 \le r < 2^t\ ) \\ A \to B: &\quad y_1 = k_1 + a_1 r;\ \ y_1 = k_2 + a_2 r \pmod q \\ B: &\quad \gamma \stackrel{?}{=} g_1^{y_1} \cdot g_2^{y_2} \cdot v^r \pmod p \end{aligned}$$

1.1. Állítás *B-t nem lehet átverni.*

Bizonyítás Tegyük fel, hogy $\widetilde{A}$ kitalált egy γ-t, amire B a második lépésben akármit válaszol, $\widetilde{A}$ nem elhanyagolható valószínűséggel olyan tud mondani a harmadik lépésben, amit B elfogad. Ekkor vannak olyan különböző r és r' értékek, hogy azokra A tud válaszolni, y_1 és y_2-t, illetve y_1' és y_2'-t, amiket B az utolsó lépésben elfogad, vagyis

$$\gamma = g_1^{y_1} \cdot g_2^{y_2} \cdot v^r = g_1^{y_1'} \cdot g_2^{y_2'} \cdot v^{r'}.$$

Ebből pedig

$$v = g_1^{(y_1 - y_1')(r - r')^{-1}} \cdot g_2^{(y_1 - y_1')(r - r')^{-1}} \tag{1}$$

ami azt jelenti, hogy $\widetilde{A}$ és S együtt ki tudnák számítani a v számnak a g_1-re vonatkozó diszkrét logaritmusát. ∎

1.2. Állítás *A protokoll folyamán B nem tud meg semmit.*

Bizonyítás Tegyük fel, hogy $\widetilde{B}$ sokszor beszélget A-val, csak a protokollt használják, és $\widetilde{B}$ valamit megtud A-tól, aminek eredményeképpen ő nem elhanyagolható valószínűséggel azt tudja magáról állítani, hogy ő A, vagyis $\widetilde{A}$-ként felléphet. Ez azt jelenti, hogy csak a beszélgetések alapján $\widetilde{B}$ az (1) alattiak szerint tud olyan b_1 és b_2 számokat, amikre

$$v = g_1^{-b_1} \cdot g_2^{-b_2}.$$

Állítjuk, hogy az A által tudott a_1 és a_2 értékek valamint a $\widetilde{B}$ által tudott b_1 és b_2 értékek csak $1/q$ valószínűséggel eshetnek egybe. Ez azért van, mert nézzük az összes olyan a_1, a_2 párt, amire $v = g_1^{-a_1} \cdot g_2^{-a_2}$. Az, hogy ezek melyikét használta A a protokoll folyamán, nem derül ki! Ha ugyanis

$$a_1 + a_2 \cdot \alpha = \overline{a}_1 + \overline{a}_2 \cdot \alpha$$

(vagyis a_1, a_2 valamint $\overline{a}_1$ és $\overline{a}_2$ ugyanabba a csoportba esik) akkor ha A a harmadik lépésben a k_1, k_2 véletleneket használta, azok helyett $\overline{k}_1$ illetve $\overline{k}_2$ véletlenek lehetségesek úgy, hogy a B által látott γ valamint y_1 és y_2 válaszok ugyanazok legyenek. Ehhez az kell, hogy

$$k_1 + k_2 \cdot \alpha = \overline{k}_1 + \overline{k}_2 \cdot \alpha$$
$$k_1 + a_1 \cdot r = \overline{k}_1 + \overline{a}_1 \cdot r$$
$$k_2 + a_2 \cdot r = \overline{k}_2 + \overline{a}_2 \cdot r$$

Adott v, γ, r, y_1 és y_2 értékek mellett az összes lehetséges a_1, a_2 mellé egy és csak egy megfelelő k_1, k_2 található, tehát csak a válaszok alapján még végtelen számítástechnikai kapacitás esetén sem lehet tudni hogy ezek melyikét használta A.

Ezek után A és $\widetilde{B}$ összefog és nagy valószínűséggel tudják a *különböző* a_1, a_2 valamint b_1 és b_2 párokat, amikre

$$v = g_1^{-a_1} \cdot g_2^{-a_2} \text{ és } v = g_1^{-b_1} \cdot g_2^{-b_2}.$$

Innen könnyű olyan β-t kiszámolni, amire $g_1^{\beta} = g_2$, vagyis a diszkrét log problémát megoldják. ■

Következő protokollunk Guillou és Quisquater műve, ami az RSA (prímtényezős felbonthatatlanság) alapú. Az S szolgáltató választ egy n összetett számot, és egy $b < n$ prímet. A feltétel az, hogy x^b ismeretében nem lehet kiszámítani x-et. n, b publikus. Még az S szolgáltatónak sem kell tudnia n felbontását.

Kezdetben A választ egy u titkos számot. Az azonosító megszerzése a következő:

$$\begin{aligned} A \to S: &\quad v = u^{-b} \pmod{n} \\ S \to A: &\quad s = \{A, v\}_S \end{aligned}$$

Ezek után A a következőképpen azonosítja magát:

$$\begin{aligned} A \to B: &\quad \gamma = k^b \pmod{n} \qquad k \text{ titkos} \\ B \to A: &\quad r \qquad 0 < r < b \text{ véletlen} \\ A \to B: &\quad y = k{\cdot}u^r \pmod{n} \\ B: &\quad \gamma \stackrel{?}{=} y^b{\cdot}v^r \pmod{n} \end{aligned}$$

Világos, hogy ha A nem csal, akkor B elfogadja az aláírást. Most ugyanúgy, mint fent, azt bizonyítjuk, hogy $\widetilde{A}$ nem tudja átverni B-t. Ha így volna, akkor $\widetilde{A}$ tudna olyan γ értéket választani, hogy B különböző r értékeire tud olyat válaszolni, hogy a választ a végén B elfogadja. Vagyis található olyan különböző r_1 és r_2, amire $\widetilde{A}$ ki tud számítani y_1 és y_2 számokat, amiket B elfogad, vagyis

$$y_1^b{\cdot}v^{r_1} = y_2^b{\cdot}v^{r_2} \pmod{n}$$

Mivel $\pmod{n}$ tudunk inverzet számítani, kapjuk hogy

$$v^{r_1 - r_2} = \big(y_2/y_1\big)^b \pmod{n}$$

Most legyen t olyan egész, hogy $(r_1 - r_2){\cdot}t$ b-vel osztva -1 maradékot ad, vagyis $(r_1 - r_2){\cdot}t = \ell b - 1$, ahonnan

$$\begin{aligned} v^{\ell b+1} &= \big(y_2/y_1\big)^{tb} \pmod{n} \\ u^b = v^{-1} &= \big(y_2/y_1\big)^{tb}{\cdot}v^{-\ell b} \pmod{n} \\ u &= \big(y_2/y_1\big)^{t}{\cdot}v^{-\ell} \pmod{n}, \end{aligned}$$

vagyis u^{-b} ismeretében kiszámítottuk u-t. Az utolsó lépésben b-edik gyököt azért lehet vonni, mert b és $\varphi(n)$ relatív prímek.

Ebben a protokollban nincs feltétlenül szükség az S szerver aláírására, ha az A nyilvános kulcsa, vagyis v az A nevéből valamilyen egyirányú függvénnyel áll elő. Az

A titkos kulcsát, vagyis u-t ekkor viszont S-nek kell kiszámítania, és odaadnia A-nak. A módosított protokoll a következő. A titkos kulcs megszerzése S-től:

$$\begin{aligned} A \to S: &\quad v = \text{hash}(A) \\ S \to A: &\quad u \;\; (u^{-b} = v \pmod{n}) \end{aligned}$$

Az A azonosítja magát B-nek:

$$\begin{aligned} A \to B: &\quad \gamma = k^b(\pmod{n}) \qquad k \text{ véletlen} \\ B \to A: &\quad r \\ A \to B: &\quad y = k{\cdot}u^r \pmod{n} \\ B: &\quad \gamma \stackrel{?}{=} y^b \cdot \text{hash}(A)^r \pmod{n} \end{aligned}$$